

انشیای شهر تاریخی حسنلو

ضمیمه کتاب «مردمان و حرف حسنلو در دوره چهارم ب»

مآخذ دوشائنی

ترجمه و تحقیق

علی صدرائی

(استادار و دانشکده تربیت مدرس و پژوهشگری)

سمد علیون (خواجهدیج)

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور	اشیای شهر تاریخی حسلو (ضمیمه کتاب مردمان و حرف حسلو در دوره چهارم ب) / ویراستار: ماند دوشانسی؛ ترجمه و تحقیق علی صدرائی و صمد علیون (خواجهدیزج)؛ تبریز: پروژه ترجمه حسلو، ۱۳۹۹.
مشخصات نشر	۱۲۸ ص: مصور.
مشخصات ظاهری	۹-۴۷-۷۶۸۹-۶۰۰-۹۷۸ شابک
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
یادداشت	بخش کاتالوگ کتاب حاضر ترجمه ضمیمه کتاب «Peoples and Crafts in Period IVB at Hasanlu, Iran, 2011» به ویراستاری ماند د. شائسی است.
موضوع	حرفی‌ها (باستان‌شناسی) -- ایران -- حسلو
موضوع	تیه حسلو -- آثار تاریخی
شناسه افزوده	شائسی، ماند د. ویراستار
شناسه افزوده	صدرائی، علی، ۱۳۴۵
شناسه افزوده	علیون خواجهدیزج، صمد، ۱۳۵۹
رده‌بندی دسک	DSR۵۵
رده‌بندی دی‌سی	۹۵۵/۴۳۰۰۳۳
شماره کتابشناسی ملی	۶۱۴۲۵۱

اشیای شهر تاریخی حسلو (ضمیمه کتاب مردمان و حرف حسلو در دوره چهارم ب)

نویسنده	ماند دوشانسی
ترجمه و تمهق	علی صدرائی، صمد علیون
ویراستار	ویراستار (رضا نعمتی)
عکس روی جلد	عیسی (مانی) (ماژه چاپ از آقای سلیقه)
ناشر	پروژه ترجمه حسلو
نوبت چاپ	اول، ۱۳۹۹
تیراژ	۵۰۰ جلد
تعداد صفحه و قطع	۱۲۸ / وزیری
مروفچینی و صفحه‌آرایی	خدمات نشر جام (زین)
شابک	۹-۴۷-۷۶۸۹-۶۰۰-۹۷۸
قیمت	۱۰۰۰۰۰ تومان

«کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ است.»
«استفاده از اطلاعات و اسناد موجود در این کتاب با ذکر منبع بلامانع است.»

فهرست منابع

شماره صفحه

عنوان

۱۱	تقدیر و تشکر
۱۵	پیشگفتا
۱۷	مقدمه و معرفی
۲۵	دوای مختلف شناسایی شده در حسنلو
۳۰	پیشینه ساکنان مریخی حسنلو
۳۲	پیشینه کاوش های حسنلو
۳۵	منابع و مآخذ
۳۷	کاتالوگ (ضمیمه کتاب مردمان و حیف حسنلو در دوره چهارم ب» به کوشش مائد دوشائسی)
۴۲	فصل اول: بقایای ااثاثی
۴۹	فصل سوم: بقایای منسوجات
۵۰	فصل چهارم: شیشه
۵۲	فصل پنجم: باستان متالورژی
۹۳	فصل ششم: سلاح های تیغه دار

پیشگفتار

مطالعه اشیای تاریخی-فرهنگی مکشوفه از کاوش‌های تپه حسنلو و محوطه‌های اقماری آن در دشت‌های سولدوز (نقده) و اشنویه در موزه‌های امریکا و بریتانیا، پژوهش دامنه‌داری است که از سوی پژوهشگران امریکایی و اروپایی ادامه دارد. از جمله این پژوهش‌ها می‌توان به نه‌هایی اشاره کرد که نتایج آنها در قالب کتاب ارزش‌ننده به اهتمام مایندو شانس با عنوان مردمان و جزئیات و در دوره چهارم ب در سال ۲۰۱۱ از سوی موزه باستان‌شناسی و انسان‌شناسی دانشگاه پنسیلوانیا انتشار یافته است. با آنکه به دلیل مشکلات مالی تاکنون توفیق ترجمه و چاپ خرید این اثر ارزشمند را نیافته‌ایم، بخش کاتالوگ آن که بر روی این اثر فشرده (دی وی دی) ضمیمه کتاب اصلی است در محضر حاضر پیشکش می‌شود. این کاتالوگ دربرگیرنده مجموعه‌ای پربار از نفایس به‌دست‌آمده از تپه حسنلو است که اطلاعات و آگاهی‌های بسیار مفیدی در مورد این آثار ارایه می‌دهد و از نظرگاه نگارندگان حاضر شایسته آن بود که در مجلدی اختصاصی انتشار یابد.

موضوع اشیای تاریخی و فرهنگی مکشوفه از حسنلو آنجا پراهمیت می‌شود که این آثار در بافت تاریخی اصلی خود که در میان باستان‌شناسان به لایه سوخته دوره چهارم

ب حسنلو شهرت یافته است و لایه‌ای درجا به حساب می‌آید کشف شده‌اند و کمک شایانی به شناخت و تفسیر فرهنگ و جامعه مردمان منطقه در آن دوره نموده‌اند. گفتنی است تاکنون در سراسر دنیا تعداد محوطه‌هایی که این حجم از آثار باستانی آن هم در سر جای اصلی و اولیه خود به دست آمده باشد به تعداد انگشتان دست نیز نمی‌رسد.

همچنین شناخت هرچه بیشتر این آثار و تنوع آنها در زندگی اقوام هزاره اول ق.م. علت دیگری است که انتشار این مجموعه را با هدف هویدا کردن حقایقی از آن دوران تاریخی توجیه می‌کند. گفتنی است تعدادی از اشیای معرفی شده در موزه‌ها و بایگانی‌های امریکایی و تعدادی نیز در موزه ملی ایران نگهداری می‌شوند. همچنین نمونه‌های معرفی شده از نظر جنس طیف مختلفی از مواد سنگ، سفال، عاج، آهن، شیشه و طلا را دربرمی‌گیرند.

مجموعه کاتالوگ اشیای تاریخی - فرهنگی ضمیمه کتاب مردمان و حرف حسنلو در دوره چهارم ب در پنج سر فصل تنظیم شده است: فصل اول شامل بقایای اثاثیه‌ها و تزیینات آنها است. از این فصل تصاویر ۱۵ اثر در کاتالوگ ضمیمه کتاب آمده است که از جنس آهن، مفرغ، سنگ و ماده آبی مصری هستند. (از فصل دوم کتاب که موضوع آن «آنالیز و حفاظت و مرمت بقایای منسوجات است» در کاتالوگ ضمیمه نیامده است). در بخش مربوط به فصل سوم کتاب، دو تصویر مرتبط با شواهد منسوجات، یکی دسته کارد یا خنجر منقوش از جنس طلا و دیگری تصویر یکی از اهالی محلی در زمان کاوش‌های هیئت امریکایی در حسنلو با کمربندی چرمی، ارائه شده است. در فصل چهارم، نمونه‌هایی از اشیای شیشه‌ای به همراه تصاویری از آنالیز آنها به روش میکروپروب آمده است. فصل پنجم مفصل‌ترین بخش این کاتالوگ است. این بخش حاوی تصاویر دیجیتالی ۱۰۶ نمونه از اشیای فلزی است که در قالب پژوهشی که گزارش مفصل آن در متن کتاب آمده است از سوره استوارت فلمینگ از نظر باستان‌ماتلورژی مطالعه شده‌اند. در مجموع ۴۸ عدد مجسمه شیر مفرغی با میله‌های آهنی (موسوم به سنجاق‌های شیردیس) که خود مجموعه منحصر به فردی هستند که همانند آنها تاکنون در هیچ محوطه‌ای در سطح جهان یافت نشده و تعدادی النگوی مفرغی و نقره‌ای از جمله مهم‌ترین آثار معرفی شده در این بخش به شمار می‌آیند. تعدادی از این آثار از اموال موزه هنر متروپلیتن و مربوط به بنیاد راجرز هستند. همچنین تعدادی سنجاق، انواع مختلف دگمه و گل‌میخ، حلقه و آویزه و نیز یراق‌آلات و دهنه اسب نیز در این بخش آمده‌اند. در ادامه این فصل نیز شمش‌ها و قالب‌های فلزگری مکشوفه از حسنلو معرفی می‌شوند که در موزه بریتانیا قرار دارند و از سوی سر اورل اشتاین کشف یا خریداری شده‌اند. پایان بخش این فصل

نیز تعدادی میکروگراف از اشیای فلزی مطالعه شده‌ای است که گزارش تفصیلی آنها در متن کتاب ارائه شده است. فصل ششم این کاتالوگ به ابراز آلات جنگی اختصاص دارد که انواع سرتیر، سرنیزه، شمشیر و دسته‌خنجر و شمشیر از جنس استخوان، آهن و مفرغ را شامل می‌شود. تصاویری از مراحل کاوش اسکلت‌هایی نیز که سلاح‌های فلزی کنار آنها پیدا شده‌اند در این فصل گنجانده شده است. آنچه در خصوص اشیای معرفی شده در این کاتالوگ شایسته ذکر است آنکه برخی از آنها در شمار آثار بسیار فاخر قرار دارند.

لازم به ذکر است که کتاب مردمان و حرف حسنلو در دوره چهارم ب دربرگیرنده گزارش‌های مجمله‌ای از تحقیقات و پژوهش‌های به‌روز با تجهیزات و روش‌های پیشرفته پیرامون شهر تاریخی حسنلو است که ابعاد بسیار مهمی از مدنیت در این شهر و منطقه را نمایان می‌سازد. با این حال، با وجود آنکه حدود یک دهه از انتشار این کتاب می‌گذرد، متأسفانه به دلیل عدم دسترسی به متن اصلی کتاب نامبرده، اساساً در پژوهش‌های اخیر کمتر به این گزارش‌ها استناد شده است. خوشبختانه مجوز ترجمه و انتشار این کتاب نیز سال‌ها پیش از دانشگاه پنسیلوانیا اخذ شده است و امید می‌رود با فراهم شدن امکان ترجمه متن کامل این کتاب ارزشمند، پژوهشگران ایرانی از نتایج و ثمرات این مطالعات نیز بهره‌مند شوند و در کارهای سودمند آنها بهره‌بگیرند.

در پایان خاطر نشان می‌شود که ترجمه و انتشار این کاتالوگ، بر اساس تفاهم‌نامه امضا شده بین انتشارات دانشگاه پنسیلوانیا و پروژه ترجمه حنلو، تاریخ ۱۷ بهمن ماه ۱۳۹۳ و با اجازه رسمی دانشگاه پنسیلوانیا و خانم دکتر ماندوشا سرشار انجام می‌گیرد.